

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoemi; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Naaldwijk; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr S. J. Popma, Amersfoort; Dr A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Rotterdam; Dr J. Smellik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: De Soefi-beweging, V. — Uit de Schrift: Langs donkeren weg, Ex. 1:13, 14. — Kerkelijk leven: Is Rome „Kerk“ volgens Calvijn? II. Van Toorenbergen, De Cock, Kuyper, dr De Bondt. De z.g. „erkenning“ van den doop. Nationaal-socialistisch protest. — Even parkeer: Recept. — Van het heerlijk ambt: Inleiding. — Uit de historie: Inter nos, VI. — Stemmen uit onze kerken: Het jaar dat ging. — Perschoon. — Uit de oude doos. — Boekbespreking. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelh. Catechismus II, blz. 65—72.

HOOFDARTIKEL

De Soefi-beweging.

V.

De eeredienst der Universele aanbidding, die Inayat Khan heeft ontworpen, is bestemd om personen van verschillende godsdienstige overtuiging nader tot elkander te brengen en met elkaar te doen samengaan. Ze is voor den echten Soefi het ware nog niet. De Soefi's zullen niet alleen genoegen nemen met den uitwendigen kant van de Soefi-boodschap, maar zij zullen behoefte hebben aan den esoterischen kant en verlangen naar de inwijding. Deze inwijding is voor hen „die zoekende zijn naar de verwezenlijking van een dieper leven“.

Wat hieronder precies verstaan moet worden, wordt nader verduidelijkt in: Een inleiding tot het Soefisme (uitgave 1921, Soefi-uitgeversmaatschappij) deel 4. Inwijding heeft in de eerste plaats te maken met de verhouding tusschen den leerling en den meester, den moeried en den moershid. De leerling moet den meester beschouwen als den raadgever op „het geestelijk pad“. Deze meester geeft den leerling echter niets en leert hem ook niets; want „hij kan niet geven wat deze reeds bezit; hij kan hem ook niet leeren, wat de ziel van den leerling altijd geweten heeft“. Het enige wat de meester doet voor den leerling is, dat hij hem toont hoe hij zich een weg moet banen naar het licht binnen in hem. Nu is dat doel volgens de Soefi's ook wel te bereiken zonder een speciale gids, doch wie dat doet, vaart dan als een schip over den oceaan zonder kompas. Als men wordt ingewijd, houdt dat dus in, dat men zich toevertrouwt aan een betrouwbare gids.

Men kan niet meer dan één meester volgen. Wie zijn licht tegelijk bij twee verschillende leeraren opsteekt, kan nooit iets goeds bereiken. Dit wordt op de volgende manier duidelijk gemaakt: „Dit zou zijn als het reizen in twee booten, met één been in de ééne, en met het andere been in de andere boot. Wanneer dan iedere boot haar eigen weg volgt, al ontmoeten zij elkander bij hetzelfde doel, zal toch de reiziger in zee verdrinken“.

Ieder, die dus ingewijd wenscht te worden in de Soefi-orde, moet daarmee verklaren, dat hij bereid is haar leerlingen en doeleinden te aanvaarden en dat hij nu ook andere leerlingen zal willen prijsgeven.

Met welk doel moet men de inwijding vragen?

Om God te kennen en met Hem in gemeenschap te zijn. Om het vuur van de goddelijke liefde te ontsteken. Om in staat te zijn het handschrift der natuur te lezen en in de ongeziene wereld te schouwen. Om te leeren zichzelf te beheerschen. Om de toorts der ziel aan te steken en het vuur des harten te doen ontvlammen.

De inwijding wordt dus niet gevraagd uit

nieuwsgierigheid, om te zien, wat er in een geheime orde gebeurt. Ook niet om daardoor een prachtige positie in de maatschappij te kunnen verkrijgen. Ook niet om flink wat critiek te kunnen geven op degenen met wie men in nader contact zal komen.

Een belangrijke vraag, die nog voor beantwoording overblijft is deze, waarom de inwijding geheim is. Waarom moet de Soefi-leer niet wijd en zijd verspreid worden? Inayat Khan zegt daarover dat elke leer verkeerd kan uitgelegd en verdraaid voorgesteld en belachelijk gemaakt kan worden. Om dat te voorkomen moet er wel geheimhouding bestaan met betrekking tot het onderwijs dat aan de echte Soefi-leerlingen gegeven wordt. Toch is het aan den anderen kant niet zoo dat de geheimhouding van een zeer streng karakter is. De boeken die door het hoofdkwartier van de Soefi-beweging worden uitgegeven, bevatten veel elementen die ook door de Soefi-leerlingen nader overzocht worden, en die besproken worden in de samenkomsten die de Moershid heeft met zijn moerieds.

Wanneer de leerling besloten heeft de inwijding te vragen en haar te ontvangen van den Moershid, moet hij tijdens zijn leerlingchap vermijden: o.m. spiritualistische proeven te nemen; spiritistische séances te houden; het karakter der menschen te beoordeelen en te voorspellen. Hij moet daarentegen toonen de gewenschte discipline te bezitten; een eerbiedige houding tegenover den moershid te willen aannemen. Hij moet ook matig zijn, begeerte naar eenzaamheid kennen, een rein leven zoeken en leven in ononderbroken geestelijke meditatie.

Het ideaal voor den Soefi-leerling is dus niet om de kennis die hij verkregen heeft uit te dragen, maar om zichzelf daarin te verheugen en zich daarin steeds meer te verdiepen.

Meer dan eens is natuurlijk aan Inayat Khan de vraag gesteld, of de Soefi-boodschap dan niet gebracht moet worden aan alle menschen en of het wel verantwoord was de menschen onkundig te laten van den „rijkdom“ van deze leer.

Merkwaardig is de gedachte, die Inayat Khan dienaangaande ontwikkeld heeft. Hij stelt het zóó voor, dat de wereld en de menschen die er in wonen, slapen. Slechts enkelen zijn ontwaakt; dat zijn de Soefi's, die inzicht gekregen hebben in den wonderen samenhang van al de wereldgodsdiensten.

Waarom wekken de ontwaakte zielen de menschen nu niet uit den slaap? Wel „het is niet raadzaam kleine kinderen, wier enig geluk bestaat in sluijmer, te wekken. Hun groei hangt af van hun slaap. Kinderen moeten slapen. Daarom wandelen de ontwaakte zielen — de Soefi's — langzaam en zachtjes uit vrees, dat hun voetstappen den sluijmer der slapenden zouden verstoren. Zij wekken op hun weg slechts degenen, wien de reizigers op het geestelijk pad rustig de hand kunnen reiken. Het is niet onvriendelijk om enkelen te wekken en velen te laten slapen, doch aan den anderen kant is het zeer vriendelijk om hen die slaap noodig hebben te laten sluijmeren.“

De noodzakelijkheid van het leerling- worden en leerling-zijn is niet bepaald een nieuwe vinding van Inayat Khan. Deze beschouwing is voor een heel belangrijk deel te vinden in vele systemen van Oostersche wijsgeeren. Men denke slechts aan de artikelen die indertijd in dit blad vertaald, verschenen over: De ridderlijke kunst van het boogschieten in Japan.¹⁾

Inayat Khan mag wel de gedachte zijn toegedaan, dat er ook op dit punt een overeenstemming mogelijk is tusschen de Oostersche godsdiensten en het christendom, dit is toch een groote

Verzekerdheid.
Immers verzekerdheid voor God gaat niet buiten het geloof om, maar is in al zijn deelen een werking en vrucht van het geloof. Nu keert God de Heere alle geloof altoos op zijn Woord. Zelfs moogt ge niet zeggen, dat het geloof rechtstreeks op Christus gaat. Het komt bij Christus uit, maar door het Woord; een door het geloof in u opgenomen Christus dus, maar die u in het Woord openbaart, voortgetekend en toegebracht is. Met een Christus van uw phantasie hebt ge niets te maken. Dat loopt onveranderlijk op doofers, phantastisch fanatisme en ongeestelijke overgeestelijkheid uit. Uw weg is eerst naar den Christus en door den Christus naar de gemeenschap met het eeuwig en volzigt Wezen, den Drieënnigen God.
Dr A. KUYPER.

„De Heraut“, 11 November 1888, No. 658.

vergissing van hem en zijn aanhangers. Als hij ook in het christendom dergelijke gedachten van wereldwijding en slerk doorgevoerd individualisme vindt, dan heeft hij toch met een karikatuurbeeld van het christendom te doen.

De Heilige Schrift wil juist van deze wereldwijding, die een gevolg is van valsche mystiek, niets weten. Als de christen zich in zijn eigen kringetje opsluit, en daar zoekt de hoogste geestelijke genieting die hier op aarde verkregen kan worden, en als hij de gemeenschap der heiligen — de kerk — versmaadt om zich een gemeenschap te vormen van enkele ingewijden, die geacht worden op hetzelfde geestelijk niveau te staan, dan zal het Woord Gods over zulk doen een zeer scherp oordeel uitspreken. Het nieuwe verbond brengt al de geloovigen, klein en groot, juist samen in de breede gemeenschap der kerk. Deze gemeenschap wordt door Jezus Christus bevestigd en gezocht. Het geloof van den christen zal dan ook niet versterkt worden, als hij zich terugtrekt in een eigen kringetje om daar allerlei „geestelijke“ bespiegelingen te houden, maar als hij zich voegt in gehoorzaamheid onder het ambt en zoekt de gemeenschap van de heiligen, de samenkomst van de gemeente, als hij zich onderwijzen en vermanen laat in gewilligheid door de wettige ambtsdragers, die in opdracht van den Koning der Kerk het Woord Gods hebben te brengen.

Overal waar de neiging bestaat om het werk Gods in de kerk te verachten, om vervolgens over datzelfde werk zich te verblijden in eigen aparte groep en formatie, daar is de rechte weg verlaten, en daar is het christendom van het fundament waarop alleen maar gebouwd kan worden afgeleden. Daar is het mogelijk om te spreken over aansluiting van Oosten en Westen, om te zoeken den samenhang van Oostersche en Westersche mystiek, — valsche mystiek dan.

Doch waar, zooals het naar de Schrift behoort te geschieden, de nadruk gelegd wordt op de waarde van de belijdenis en op de wettigheid van het ambt in 's Heeren kerk, op het gezag van het Woord Gods en bovenal op de kerk als Christus' lichaam, daar is het aanstonds duidelijk, dat hier geen overeenstemming mogelijk is.²⁾

Heel dit gedachten-schema, zooals het door Inayat Khan gegeven is, gaat buiten de Heilige Schrift om. We gelooven toch dat de Bijbel ons geeft de grondregels voor de gemeenschapsoefening met God, maar deze zijn anders, radicaal anders, dan die van de Soefi-beweging.

De kerk des Heeren heeft ook een opdracht te vervullen. Jezus heeft tot zijn discipelen gezegd, vlak voor zijn Hemelvaart: Gij zult mijn getuigen zijn, zoo te Jeruzalem als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde. (Hand. 1:8b) en ook dit: Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve doopende in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, leerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb. (Matth. 28:19).

Aan de kerk zijn de woorden Gods toevertrouwd. Maar niet om zich daarmee af te zonderen van

Men zie ook het opstel van Prof. Dr K. Schilder in: Tusschen Ja en Neen: Over ware en valsche mystiek, hft. 8.

1) Inayat Khan, de Boodschap en de Boodschapper, Soefi-Serie no. 1, pag. 45.
2) a.w. pag. 67.
3) a.w. pag. 69.

4) a.w. pag. 72.
5) De Reformatie, 18e jaarg., pag. 251 v.v.

de wereld, niet om een geheimleer ervan te maken, maar om het te doen hooren: Ontwaakt, gij die slaapt en staat op uit de dooden en Christus zal over u lichten. (Rf. 5:14).

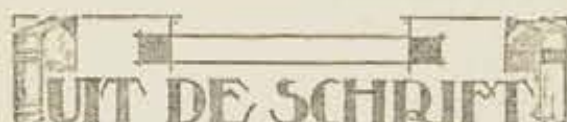
Het is in het geheel niet vriendelijk om anderen te laten slapen. Integendeel, het is plicht en gebod om de wereld te roepen tot geloof en bekeering, tot de gemeenschap der kerk die haar zaligheid verwacht van Jezus Christus. Het is dringend noodzakelijk om te zeggen: Laat u met God verzoenen. Anders zult ge omkomen. Anders zult ge verloren gaan.

Op dit punt is Inayat Khan met zijn Soefi-hoedschap dus al heel ver afgeweken van wat Gods Woord ons leert. Hier staat het christendom lijnrecht tegenover de Oostersche godsdienstige beschouwingen. Zij staat er met het woord van Petrus: Want wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben. (Hand. 1:20). Zij moet brengen aan Jood en heiden, aan den primitieven mensch en aan den cultuurmensch, aan al de „slapers“ de prediking van dien eenigen naam die er tot zaligheid gegeven is.

Het een staat met het ander in verband. Wie de kerk als de van God gekozen gemeenschap voorbijloopt, om daar iets anders voor in de plaats te stellen, kan komen tot wereldmijding en wereld-verwaarloozing, maar wie de plaats der kerk ziet bij het licht van de Schrift die zal zich ook willen bezinnen op de roeping der kerk in een wereld vol ongelooft.

D.

H. M.

Langs donkeren weg.

En de Egyptenaren deden de kinderen Israëls dienen met hardigheid, zoodat ze hun het leven bitter maakten met harden dienst in leem en tichelsteenen en met allen dienst op het veld. ...

Exodus 1:13, 14.

Israël in Egypte...

Dat is op zich zelf een tegenstrijdigheid, een breuk, een blad papier, beschreven met de belofte, in tweeën gescheurd. Want aan de aartsvaders was herhaaldelijk beloofd dat Israël groot zou worden en... in Kanaän zou wonen. Israël en Kanaän behooren bij elkaar gelijk de twee schelpen van een schelpenpaar. En wat was gebeurd? Onder den derden aartsvader, Jacob, was het uitverkoren geslacht naar Egypte getrokken. Op Egyptische wagens werden ze gehaald. Dat was een heele eer. En uit maatschappelijk oogpunt bezien leek de toekomst prachtig, maar Israël en Kanaän behooren bij elkander. Uit geestelijk oogpunt bezien leek het donker, deze scheiding. Het pleitte voor Jacob dat hij aan de grens van Kanaän aan den Heere offert, waaruit blijkt, dat hij de gemeenschap met den Heere zoekt, vooral bij het verlaten van Kanaän. En de Heere heeft toen in een nachtelijk visioen tot hem gezegd: „wees niet bevreesd om naar Egypte te gaan. Ik zal u daar tot een groot volk maken en... Ik zal u terugvoeren“.

Sinds de komst van Jacob in Egypte zijn ongeveer vier eeuwen verstreken. Jacob en Jozef zijn reeds lang geleden overleden. Wanneer zal het volk eens terugkeeren? Nu reeds geslachten lang zijn de kinderen geboren in Egypte en opgevoed in Egypte en daarna als bejaarde menschen gestorven in Egypte. Dat wordt zoo langzamerhand zoo gewoon dat het op het volk den indruk moet maken, dat Egypte hun land is.

De belofte loopt langzamerhand gevaar als een sprookje te gelden uit een lang vervlogen verleden toen een zekere Jacob woonde in een vreemd land, daar ergens in het Noord-Oosten gelegen, dat Kanaän heette en nog heet.

Gods beloften? Een schelpenpaar — vaneengescheurd! Ze liggen los van elkander aan den grooten oever van de wijde zee. De een in Kanaän, de ander in het Noorden van Egypte. Dat was het koninkrijk Gods toen, op deze aarde.

Hoe zal dit afloopen? Belangrijker dan de vraag hoe het met het Israëlietische volk ging in Egypte, is deze vraag: hoe zal het afloopen met de belofte van God dat Israël een groot volk zou worden en in Kanaän zou wonen.

Er komt kentering in Egypte. Een andere farao stond op. Deze bracht diepe ellende over Israël. De aanleiding daartoe was niet Israël zelf, niet hun opstandigheid, maar de politiek. De macht der Semieten werd steeds grooter. De Semieten woonden ten Noord-Oosten van Egypte in Azië en nu was de farao bevreesd dat de Semietische volken wel eens een inval konden wagen in Egypte en dan zouden ze door het Noord-Oostelijk deel van Egypte binnenkomen, juist daar waar de Israëlieten woonden en... Israëlieten zijn ook Semieten. Ze zouden bij hun inval de hulp verkrijgen van een volk dat aan hen verwant was en samen zouden ze Egypte onder den voet loopen. Al het lijdën, daar in Egypte, over de kinderen Israëls, kwam voort uit een fel anti-semietisme bij den Egyptenaar. Het deelen in dien haat was toen

een eer, het was een bewijs, dat Gods volk groot werd in aantal. Het anti-semietisme dat nu de Joden treft is een vloek omdat ze over zich hebben ingeroepen den vloek toen ze den Heiland aan het kruis wilden hebben.

De Israëlieten werden gevaarlijk voor Egypte. Om dit groote volk klein te houden en levens dienstbaar te maken aan het algemeen Egyptisch nut gebruikte de farao de verdrukking, den overmatig harden arbeid. Jacobs zonen werden opgeroepen voor een groote werkverschaffing, de grootste misschien die de wereld ooit heeft gekend. Alleen maar, deze werkverschaffing had niet het doel de bevolking die geen werk had te helpen aan werk en brood en levenskracht, maar om een volk, dat zijn dagelijksch werk had in een rustig veebedrijf, te berooven van hun levenskracht. Het moest worden een hoop slaven, mager van leden, fulloos van geest. En door hun handen zouden steden worden gebouwd. Uit de geschiedenis is bekend, dat bij het bouwwerk gewoonlijk veel bouwslaven het leven lieten. Daarop zal de farao hebben gekookt. We moeten niet gering denken van hun moeite. Alleen reeds het feit, dat het in Egypte zoo ongeveer nimmer regent, maakt duide-lijk, hoe bezwaarlijk het is, om dag aan dag in de heete zon bezig te zijn in het steenbedrijf. Steenen zijn zwaar. Zie hoe sober de Heilige Schrift het beschrijft. Er staat niet: ze moesten de klei van den Nijl in houten vormen brengen, en deze in de zon laten drogen totdat de klei gehard was tot een groeten steen en dan moesten ze die steenen versjouwen, hun werk wordt niet beschouwd als een arbeid van volwaardige arbeiders die verschillende werkzaamheden verrichten, maar heel het volk wordt geteekend als één hoop slaven die zwoegen in hetgeen waarin ze gedreven worden, die met hun handen moeten grijpen in de klei en die met hun voeten de zware scheppraden in beweging moeten brengen opdat de hooger gelegen akkers bevochtigd worden — heel deze arbeid wordt beschreven met de woorden: Ze hadden een bitter leven in leem en in tichelsteenen en met allen dienst op het veld... De harde uitwendige omstandigheden dringen door tot in 't hart. Dat was de bedoeling van den farao. En als het eenmaal in het hart was, de bitterheid en de levenszorg, dan zou dit weer invloed uitoefenen naar buiten en het uitwendige leven dubbel bitter maken. De Egyptenaar hoopte dat door die wisselwerking van de ziel op het lichaam en omgekeerd de Israëliet het zou begeven. Gelijkt het keurend gelij van eb en vloed over den oever schuurt en wrijft zoo moest het bittere leven al maar gaan over Israël tot het weggevaagd was.

Dat hoopte hij? Wie is die hij? De farao? Zeker ook hij hoopte op Israëls val omdat Israël tot de Semieten behoorde, maar de booze zelf werkte hier en hoopte op Israëls val omdat het Gods volk was. Die belofte van een groot volk en het land Kanaän moest niet vervuld worden. Dat volk was Gods genadewerk, Gods herscheppingswerk. Op dit volk na was de wereld vernield door zijn handig optreden sinds het paradijs. Bitter in den mond maakt het hart gezond, zeggen menschen, maar bitter in het hart doet den mond vloeken en als dat maar gebeurde, dat dit volk hun God afzwoer, als allen, mannen en vrouwen en kinderen, nu maar den Belover van de belofte voor altijd wegdevoren uit hun bitter hart, dan was het gewonnen. Maar dan moesten allen het doen. Een paar groeien soms weer uit tot een volk.

Zoo had dan ook de booze zijn plannen met Israël.

Maar wat gebeurde?

Door de bitterheid van het leven werd het land Egypte al onaangenaamer voor Israël. Het verloor zijn aantrekkelijkheid die het enkele eeuwen lang had gehad. Het volk des Heeren kwam los van Egypte, het begon op te zien vanuit den slaven-dienst, het kreunde van pijn en als een mensch pijn heeft zoekt hij een verlost, het begon omhoog te zien, het begon goed te worden. Hier leidt toch de Heere Zijn volk, al wordt in dezen tekst niet anders genoemd dan Egypte en Israël en wreddheid en levensverdriet. De Heere leidt Israël langs een donkeren weg.

Nu een vraag. Waarom leidde de Heere hier Zijn volk over zulk een donkeren weg? Dit willen we gaarne weten, want als dat hier kan blijken, dan weten we het meteen ook waarom het thans met ons soms langs donkere wegen gaat. Immers wij zijn nu het volk Israëls en wandelen op denzelfden heilsweg, waarover Israël toen ging, den weg, waarop het kruis van Golgotha staat.

Het antwoord is: wij kunnen niet alles verklaren. Gods doen is wijs en hooger dan ons inzicht. Is het straf om een persoonlijk aanwijsbare zonde? Zeer dikwijls niet! Hier bij Israël ook niet. De Heere had zelf tot Jacob gezegd, toen deze zich bij de grens onwennig gevoelde: ga maar naar Egypte. Maar Egypte wordt toch genoemd „het diensthuis der zonde“? En dat is juist. Omdat wij zoo zondig zijn dat we zoo weinig op Hem vertrouwen, omdat ons geloof zoo gering is, daarom keurt de Heere donkerheid soms noodig en de kinderen die Hij lieft heeft leert Hij zoo weer op Hem vertrouwen. Hij had Israël lief toen het zwoegde in de klei en onder de groote bouw-stenen. Zijn Vaderliefde wilde zich uiten, die

Vaderliefde in Jezus. Hij zag Israël aan in Zijn Zoon, die straks uit dat geslacht van slaven zou geboren worden, die straks uit ditzelfde Egypte zou worden geroepen. Maar nu wil Hij dat volk laten roepen om Zijn Vadergunst, om een Midde-laar, om Hulp van Godswege. De toestand roept hier om Jezus. Heel het Oude Testament roept om Jezus. In het volgende hoofdstuk wordt dan ook de voorlooptige plaatsvervanger van Jezus, Mozes, geboren.

Dit kunnen we zeggen. Waar het kind niet getrouwd op zijn Vader leunt, daar maakt de Vader dat het in nood tot Hem roept. Dat geldt voor ons in ons persoonlijk leven, in ons gezinsleven, dat geldt voor onze kerk. Temidden van internationale spanning moet en zal het geloof groeien.

Zoo leert het volk Israëls op Gods beloften te zien. En tot Zijn verbazing en troost ziet het altijd dat zelfs in moede de beloften vervuld worden en reeds gedeeltelijk vervuld zijn. De eene belofte n.l., dat Israël in aantal groot zou worden, was vervuld. Dan zal de andere van dat uitgeleid worden uit Egypte ook aanstands vervuld worden. Want Gods werk is een gaaf geheel. Dat hadden de kinderen Israëls moeten bedenken. Hun leven werd bitter — mara — In elk mara vindt elk kind Gods wel een vervulde belofte. De kwestie is maar het rustig na te gaan bij zichzelf. Dit zou den levensgang vasten maken, de mildheid doen toenemen. Hier Zijn Vadergunst en eenmaal Kanaän daarboven.

O mijn ziel wat buigt ge u neder
Waartoe zijt g' in mij ontrust?
Voed dit oud vertrouwen weder.

Siegswoude (Fr.).

M. HAMMING.

KERKELUK LEVEN

Is Rome „Kerk“ volgens Calvin? (II.)

We schreven verleden week, ook onze aandacht te geven aan het „bekende advies“, dat volgens prof. Dijk Calvin aan den hervormer van Schotland, John Knox, zou hebben gegeven, over den doop van „roomsche(!) kinderen“.

Wat is daarvan aan?

Knox had Calvin gevraagd (brief nr 3106, C.R., 17, 619) of tot den doop konden worden toegelaten: on-echte kinderen, kinderen van afgodendienaars en geëxcommuniceerden, en zulks vóórdat de ouders met berouw tot de kerk waren wedergekeerd, of hun kinderen zelf den doop konden begeeren. Vervolgens, of aan roomsche monniken en priesters, die niet in kerkelijken dienst zijn, en er ook niet geschikt toe zijn, hun jaarwedde moet worden uitgekeerd, ook in geval zij nog de oude dwaalleer verbreiden.

In brief nr 3128 (17, 666 v.) geeft Calvin zijn antwoord. Ons interesseert natuurlijk alleen wat hij op de eerste vraag ten bescheid geeft.

Voor we ervan kennis nemen, moeten we even hooren wat ook thans nog volgens prof. Dijk (Bazuin, 29 Dec. '39) dit antwoord van Calvin behelst. Letterlijk schrijft prof. Dijk:

In zijn bekend advies aan John Knox, den hervormer van Schotland, over den doop van roomsche kinderen, heeft hij onomwonden uitgesproken, dat in het pausdom het verbond Gods nog aanwezig is, en zijn erkenning van den roomschen doop sluit m.i. de erkenning van Rome als Kerk in!

Ik weet niet, of prof. Dijk die laatste kwestie, van de z.g. „erkenning“ van den roomschen doop, nog op het advies aan John Knox betrekking laat hebben. Hoe dit zij, we verwijzen daarvoor naar wat we reeds hebben opgemerkt, hetgeen tegenover prof. Dijk's opinie (plus die van „De Heraut“) rechtstreeks over staat. Naar mijn meening is er van een positieve „erkenning“ van den doop geen sprake. Die term is wel vlot, maar op den keper beschouwd, niet juist. Het niet-nog-eens doopen is géén erkenning van het doopende instituut als kerk (een gedoopt durbist zou ik niet hardopen, maar ik erken durbisten niet als kerk).

Dit blijve evenwel rusten.

Een tweede opmerking vooraf. Is het waar, wat prof. Dijk schrijft, dat n.l. John Knox Calvin advies vroeg over den doop van „roomsche kinderen“?

Waar staat dat eigenlijk?

We hebben Knox zelf laten spreken; die handelt niet, tout court, over den doop van roomsche kinderen, doch over den doop van onechte kinderen of bastaarden (spuri), over den doop van idola-trae (afgodendienaars) en van geëxcommuniceerden.

Zijn die nu zomaar saam te vatten onder den verzamelsnaam roomsche kinderen?

Ik geloof er niets van. Het zijn heel gewone, of liever, wel buitenissige, maar dan toch formeel voor de verantwoording der gereformeerde kerk officieel neergelegde kindertjes. Men moet zich maar eens even indenken hoe het op ons eigen zendingssterren gaat. Daar staan onze zendelingen ook voor allerlei moeilijkheden. Hier is een Soembanes, gedoopt, al of niet na behoorlijke voorbereiding. Hij hoort bij de kerk, maar o we, hij offert nog aan de afgoden, de voorvaders, Ginds is

een S.
hij k
lectie
er ga
want
broed
gevall
reclit
nomen
arbeid
manir

Dri
zende
tot og
de zom
sore
Nu
valles
die za
nooit
Knox
eenge
Ma
deput
kant S
van h
per in
zuin
doop
andere
n l n g
maar
der k
is alva
van l
(reclie
der k
zonde
zelf m

Mis
vraag
wen a
nubde
Knox
„roo
bewe
Paulu
menge
385),
Hoe l
afgode
neem
als v
halve
beurt,
den a
uit ma
Calvin
manne
andere
ze lev
het o
kenis,
opdat
optred
zijn o
stro
nog be
acht l
dig, ex
nen, o
volgen
e o m
standi

Lig
66k
vraag
Volg
aardig
rooms
delijk
midde
het we
munio
die Ca
menta
keten
Tros
zijn le
Knox
mense
ma a l
slot v
schuw
kou w
ze t
hoor
naar

17) B
putet
multie
peccare
assidue
disant
candor
18) g
quor
prohibe
rechtst